

# Kamusal alanlarda Yahudi sembolleri

Aralık ayında pencereler, sokaklar ve meydanlar Noel için süslenir, Advent (Geliş: Noel'den dört pazar önce başlayan dönem) pazarları ve Noel motifleri her yerdedir. Azınlıklar kutlamalarının tanınmasını talep etmeli mi? Hanuka mumlarının halka açık olarak yakılması sadece siyasi bir gösteri midir? Yoksa kültürel açıklık ve aidiyetin bir işareti mi? Ve neden polis koruması her zaman gerekli?

Almanya'daki Yahudi yaşamı ya özel oda ve dairelerde ya da sıkı korunan cemaat kurumlarında gerçekleşmektedir. Güvenlik nedeniyle, Yahudi dini ayinleri ve etkinlikleri neredeyse "kapalı bir toplum" olarak gerçekleşmektedir. Sonuç olarak, Yahudi ritüelleri ve kültürü çoğunluk toplumu için yabancı ve egzotik kalmakta, bu da antisemitizm için bir başlangıç noktası olarak kullanılmaktadır. Son on yılda, Hanuka ışıklarının yakılması gibi dini törenlerin kamusal alanlarda kutlanmasına yönelik çabalar artmıştır. Bu sadece siyasi bir şov mu yoksa normal bir şekilde bir arada yaşamaya etkili bir katkı mı?

Laik bir devlette dini sembollerin kamusal alanda bulunup bulunmaması gerektiği konusunda zaman zaman toplumsal tartışmalar alevlenmektedir. Almanya'da devlet ve din arasında anayasal bir ayırım olmasına rağmen, Anayasa laik değildir. Hristiyan kültürü ve bayramları, yıllık ritimde, ticarete ve çoğu zaman devlet bayramları olarak da yaygın bir şekilde mevcuttur. Yahudiler bunun içinde kendilerine nasıl bir yer bulabilirler? Kamusal alandaki bu hâkimiyet göz önüne alındığında, dini azınlıkların Alman toplumunun bir parçası olarak algılanmasına ilişkin bir soru ortaya çıkmaktadır.

Açık toplumlar, herkesin kim olduğunu gösterebilmesiyle gelişir. Fikirlerin, dini inançların ve kültürel bağlılıkların çeşitliliği demokratik bir toplumun dokusunun bir parçasıdır. Hemcinsleri tarafından

saygı ve kabul gördükleri sürece her türlü ifade biçimine yer vardır; kimse saklanmak zorunda kalmamalıdır. Ancak söz konusu Yahudi sembolleri olduğunda, bu mesele elbette sona erer. Özellikle 7 Ekim 2023 katliamından sonra İsrail Devleti ile dayanışma, her yerde mavi ve sarı bayrakların dalgalandığı Ukrayna'ya destek kadar İsrail bayraklarıyla da kolaylıkla ifade edilemez. İsrail bayrakları yırtılıyor, dini ayinler ve Yahudi cemaati etkinlikleri ancak polis koruması altında yapılabiliyor. Bunun nedeni olarak genellikle Gazze/İsrail savaşının yarattığı hararetli atmosfer gösterilse de, Almanya'daki Yahudi yaşamının onlarca yıldır ancak polis korumasında gerçekleşebildiği de bir gerçek. Yahudi toplum merkezleri, kiliseler veya camiler gibi basitçe bir "açık gün" düzenleyememektedir. Sonuç olarak, Yahudi faaliyetleri olabileceğinden daha az görünür olmaktadır.

Elbette din ve devletin anayasal olarak birbirinden ayrıldığı seküler bir toplumda dini sembollerin kamusal alanda yeri olmadığı iddia edilebilir. Ancak Federal Almanya Cumhuriyeti tam anlamıyla laik bir devlet değildir; dini cemaatler toplumsal birlikteliğin önemli bir aracı olarak tanınmakta ve desteklenmektedir. Dini sembollerin varlığına yönelik itirazlar özellikle Hristiyanlığa (Almanya için sözde "baskın kültür" olarak) ve İslam'a karşı yapılmaktadır. Kamusal alanlarda Yahudi sembollerinin varlığı genellikle dini zorlama açısından daha az tartışılmaktadır - daha çok Almanya'da Şoa'dan/Holokost'tan sonra yeniden kurulan Yahudi yaşamının siyasi olarak arzu edilen bir görselleştirmesi olarak görülmektedir. Buna yönelik saldırılar din eleştirisinden ziyade antisemitizmden kaynaklanmaktadır.

Birkaç yıl öncesine kadar Yahudi sembolleri sadece anma etkinliklerinde veya Yahudi toplum merkezlerinde halka görünürdü. Ancak son zamanlarda büyük Hanuka şamdanlarının (Hanukiya) yakılması da popüler hale gelmiştir. Metrelerce yükseklikteki Hanuka şamdanları kamuya açık önemli yerlere dikiliyor ve önde gelen siyasetçiler, belediye başkanları, parti temsilcileri ve cemaat üyelerinin huzurunda yakılıyor. Bu girişim ilk olarak Ultra-Ortodoks grup Chabad Lubavitch (Habad Lubaviç)'ten gelmiş ve o zamandan beri birçok Yahudi cemaati tarafından benimsenmiştir. Pek çok Yahudi bu kutlamaları seviyor çünkü Yahudi kültürünün ve dininin de Almanya'ya ait olduğunu deneyimliyor. Hanuka her zaman her yerde mevcut Hristiyan sembolleriyle Advent ve Noel mevsimlerine denk geldiğinden, diğer geleneklerin bu görünürlüğü, Yahudiliğin sayısal olarak küçük bir azınlık olsa bile çoğulcu bir sivil toplumun parçası olduğunun bir teyidi olarak görüyorlar.

Diğerleri ise Hanuka şamdanını yakmanın her şeyden önce kendi evleri için dini bir emir olması nedeniyle bu kutlamaları eleştirmektedir.